

EMPORIUM VERSUS GADES

ALJABA

de Esteban Padrós de Palacios

El diari A.B.C. de Madrid, del dia 22 de Gener passat, portaba un article signat per J. M. Peman. El senyor Peman es en literat excessivament prolífic. Poeta, prosista, dramaturg, acadèmic, conferenciant... En voleu més? Fins he llegit, no recordo on, que és un Claudel espanyol més Claudel que, el mateix Claudel francès. Aquest article era una auto-biografia que havia de llegir uns dies després, crec que a Albacete. En aquest article en Peman es sentia orgullós d'haver nascut a Càdiz. Fa bé. Jo també em sento orgullós, d'haver nascut a Sant Feliu de Guíxols, en el carrer Major i en un segon pis, que es un bressol prou elevat. I per ésser més coses que poeta, dramaturg, acadèmic etc. etc, diu que Càdiz es la ciutat més antiga d'Occident.

I això ja es massa. Aquesta afirmació realment no es pot acceptar, però com jo sóc un home excessivament tímid, com podia anar a dir-li: Vosté va errat... Ell m'hauria mirat amb el sobirà desprecí del, per exemple, senyor bisbe mirant a un escolanet, ... i segurament haurien hagut que donar-me una mica de tila amb unes gotes d'aiguanaf.

En vaig quedar pensant com podria retopar-lo... De prompte, sense saber com havia estat, em veig al davant un personatge que em va deixar escruixit de sorpresa. Era un home alt ferreny, amb unes barbes negres de pirata. Vestia una mena de túnica sense mànigues, calçava sandalies de pell sense tanar i el cap cobert amb una peça roja, el tocat frigi. Jo vaig pensar: Aquest també gasta barretina... L'aparició em deixà amb boca i ulls ben oberts. Abans de poder llençar un crit, l'aparició em digué:

No t'espantis encara que jo no sigui més que una ombra. Quan jo vivia fa uns milers d'anys em deien, tots, Eldethyr... Comprens? El de Thyr... Jo era naute y negociant alhora, però les meves naus no més rondaven les costes orientals dels pontus que ara l'anomenen Mediterrani: Amb aixó vull dir que no ens atreviem a eixir, com qui diu, més enllà del llindar de casa per por de perdre'ns per viarany inconneguts. Però un dia vaig dir que dels covards, Homer, el gran poeta Homer que era una mena de Peman grec, no n'havia escrit res: l'enfonzant-me la barretina fins a les orelles vaig dir als meus companys: Anem a correr mar... Vaig dir *mar* i no *món*. Erem navegants i no terrisencs.

I un dia van arribar, resseguint la costa a ma dreta, a una terra on tots tenien molt bones veus y no feien més que cantar operes y conçons napolitanes... I després resseguint la costa a

Diez y nueve cuentos. Diez y nueve flechas certeramente disparadas hacia la atención del público devoto de este género literario, que el Premio y la Colección «Leopoldo Alas» pretende fomentar y enriquecer.

Esteban Padrós de Palacios, uno de los fundadores del mencionado premio, no podía faltar a la cita por él mismo convocada. Y en el volumen sexto de la colección, editada por «E. Rocas», sin premuras, sin retrasos, rubrica su claro concepto de lo que debe ser un cuento literario. Amplio concepto, y no obstante, rigurosamente definido. Amplio, porque ni tema ni extensión ni técnica narrativa están supeditados a su criterio cerrado, porque cada pieza tiene sus tres puntos clásicos: principio, crisis, fin. De los diez y nueve cuentos, quizás únicamente dos se parecen por su temática y por su desarrollo. El primero «Naúfragos» y el último, «El naufragio de la Esperanza, escritos en desesperado presente, flotando en ambos un viento de amarga ironía que arruga las velas de una definitiva y última esperanza, enarbolada por un loco o por la loca incomprensión de unos espectadores.

Los demás, cada uno con su tema, cada uno con su técnica, nos ofrecen mil motivos de asombro, por su misma variedad y por la inteligencia con que fueron concebidos y narrados. Como una nueva cualidad, en todos ellos asoma un intento de simbolismo. Simbolismo duro, algunas veces cruel. Inteligente siempre. Quizás, este simbolismo que intuimos en todos ellos, nos aparta un poco de la pura acción del cuento y resta emotividad al lector, para darle, en cambio, aquella satisfacción de ánimo que nos produce cualquier conclusión perfecta. Buen observador y delicado psicólogo, el autor da siempre con la frase mejor, corta o prolija, austera o barroca, para glosar la situación de unos personajes o su estado anímico. Cada frase es una cárcel para los personajes; el lector ya no le podrán escapar los caracteres, ni podrán sentir dudas acerca de ellos. La idea simbólica, permanece algo más libre, pero suficientemente esbozada, para que nadie la tuerza.

El estilo, ligero y medido, da fe de una madurez conseguida. Hace grata la lectura y es una invitación para seguir leyendo.

Acompaña al libro un prólogo de E. Badosa, en el que nos da noticia del autor y un juicio de su valor literario.

L. d'Andraitx

ma esquerra trobarem una terra molt calenta, on, més de cent anys després, la nostra reina Dido... hi fundà un poble anomenat Cartago... I retornant a ma dreta fundarem una colònia que li digueren Massilia, i tenia un carrer dit, la Cannebière... I tot just passades unes muntanyes que es deien Pirene, vam veure una terra tan formosa, tan florida tan adornades la costa i les cales, de flairosa ginesta i pins, que jo vaig dir als meus companys: Ací en quedem... I fundarem una colònia que ens recordava la patria fenícia i que vaig batejar amb el nom d'Empori, que vol dir la terra millor del món.

Ja no passarem més endavant i el mar restava inconnegut. I quan jo tenia cent dotze anys i no podia navegar perquè em marejava, li vaig dir a un rebesnet meu: Seguiu avant i funda colònies. I va partir i fundà al cap d'uns anys una colònia anomenada Diana, que es la vostre Denia i al cap de quaranta anys arribà a un punt on la terra finia, i el meu rebesnet es digué: Aquí acaba el món. Queden-nos-hi... I fundà un rés de rés de llogaret i el batejà amb el seu nom, Gadis, però com els dels país no sabien pronunciar la *i*, li deien Gades. I quan tornà a Empori a contarm-ho jo

tenia ja cent setanta nou anys. Es a dir que el meu rebesnet va fundar Gadis o sigui aquest Gades, que és ara, Càdiz, gaire bé una centuria després de jo haver fundat Empori.

No saps el content que em dones —vaig dir-li a l'ombra— que reivindicis l'antigor d'Empuries, que donà nom a la regió: Empordà... Si en Claudel, perdó... si en Peman s'hi hagués fixat una mica hauria comprés que tu no vas eixir més dret que un fil, de Thyr, vers Gades, sino que anaves fundant colònies a mida que avansaves fins que en Gadis, el teu rebesnet, va fundar la darrera, que és lògicament la més moderna.

I fes-me el favor de dir-li, ja que hi hagent que creu tot lo que diu ell com si fos un oracle, que Emporium el vaig fundar jo, jo. Eldethyr, unes quantes dotzenes d'anys abans que Gades.

—Li diré— vaig respondre.

—Gràcies, noi—

I esfoszant-se de nou la barretina fins a les orelles en Eldethyr desaparegué del meu davant.

I crec que te raó perquè d'aqueixes coses en sap mes em Eldethyr que el senyor Peman per més poeta, dramaturg, acadèmic i conferenciant que sigui.

Fortim